

Baronesa

čtvrtletník Hvězdárny barona Artura Krause
v Pardubicích při DDM Delta

speciál k příležitosti evropské Noci vědců

*Na podzim bývá nejlépe pozorovatelná **Mléčná dráha**, neboť dny se zkracují a viditelnost letní oblohy je proto po západu Slunce možná až do příchodu zimy. Na konci listopadu navíc jihozápadní obzor obohatí dvojice nejjasnějších planet – **Venuše a Jupiter** (slabší Jupiter bude severně). Hned 1. prosince nápadnou dvojici doplní ještě měsíční srpek.*

Nabídka programů
pro děti, mládež i širokou veřejnost

Noc vědců 2008

Astronomické zajímavosti na podzim 2008

Merkur	na přelomu října a listopadu nízko na ranní obloze
Venuše	večer nízko nad jihozápadním obzorem
Mars	nepozorovatelný
Jupiter	na večerní obloze nad jihozápadním obzorem
Saturn	od října na ranní obloze

Pozn.: časové údaje jsou platné pro středoevropský čas (platný od 26. října).

Měsíc první čtvrt' nastává	07.09. v	15:04	07.10. v	10:04	06.11. ve	05:03
úplněk nastává	15.09. v	10:13	14.10. v	21:03	13.11. ve	07:18
poslední čtvrt' nastává	22.09. ve	06:05	21.10. ve	12:55	19.11. v	22:31
nov nastává	29.09. ve	09:12	29.10. ve	00:14	27.11. ve	17:33

Slunce *Dny se zkracují.*

Dne 22. 9. 2008 v 16:44 Slunce vstupuje do znamení Vah, podzimní rovnodennost.

Dne 1. 9. vychází ve 5:15, zapadá v 18:43;

dne 30. 11. vychází v 7:36, zapadá v 16:01.

Nejzajímavější úkazy a události

7. 10. Jupiter v konjunkci s Měsícem

Na večerní obloze nalezneme nízko nad jižním obzorem Měsíc v první čtvrti asi 5° jihovýchodně od planety Jupiter. V průběhu noci se pak od sebe budou obě tělesa vzdalovat.

21. 10. Maximum meteorického roje Orionid

Letošní maximum roje nastává za nepříznivých podmínek, neboť v období, kdy je radiant roje (místo, odkud meteory zdánlivě vylétají ze souhvězdí Orionu) nad obzorem, ruší Měsíc krátce po poslední čtvrti vysoko v souhvězdí Raka. Proto se vyplatí roj pozorovat až několik dní po maximu (které je ploché). Mateřskou kometou roje je známá kometa 1P Halley (Halleyova kometa), která se ke Slunci vrací jednou za 76 let.

26. 10. Zimní čas

V neděli ráno se ve 3 hodiny posouvá letní čas na zimní, tj. ze 3. hodiny na 2. hodinu.

1. 11. Venuše v konjunkci s Měsícem

Na večerní obloze ještě za soumraku nalezneme velmi nízko nad jihozápadním obzorem jasnou planetu Venuši 4,4° severozápadně od měsíčního srpku. K pozorování celého úkazu je zapotřebí maximálně odkrytý jihozápadní obzor.

3. 11. Jupiter v konjunkci s Měsícem

Na večerní obloze před 20. hodinou nalezneme nízko nad jihozápadním obzorem Měsíc ve fázi dva dny před první čtvrtí v souhvězdí Střelce. Asi 3° severně se bude nacházet planeta Jupiter. K největšímu přiblížení však dojde až pod obzorem.

30. 11. Seskupení Jupitera, Venuše, Měsíce a nejjasnějších hvězd v souhvězdí Střelce

Na večerní obloze nalezneme nízko nad jihozápadním nejjasnější planety Jupiter a Venuši. Venuše se bude nacházet jižně od Jupiteru (asi 2,1°), a to v poměrně fotogenické části oblohy v souhvězdí Střelce. Na městy neosvětlené obloze se v těchto místech bude dotýkat Mléčná dráha s obzorem a přibližně 10° jihozápadně od obou planet bude ležet Měsíc ve fázi 3 dny po novu (půjde tedy o úzký srpek a za dobrých pozorovacích podmínek by měl být pozorovatelný i popelavý svit způsobený rozptylem slunečního světla o zemskou atmosféru, které dopadá mimo jiné také k Měsíci). Další den, 1. prosince, pak seskupení bude ještě těsnější a Měsíc zakryje planetu Venuši.

Hvězdárna barona Artura Krause lidem

Hvězdárna b. A. Krause ve spolupráci s *Astronomickou společností Pardubice* si pro vás připravila přednášky na zajímavá témata probíhající po celý školní rok 2008/2009 mimo letní měsíce, ve kterých se činnost hvězdárny soustředí na letní tábory a různá astronomická soustředění. O výběru témat a nejbližších přednáškách hvězdárna informuje na svém webu <http://astro.kamaradi.cz>.

Tato témata jsou určena jak školám jako vhodný doplněk výuky, tak široké veřejnosti. V případě zájmu se s námi spojte na dále uvedených kontaktech (kontakty naleznete na poslední straně Baronesy a také na uvedené internetové adrese).

Na Hvězdárně barona Artura Krause se nyní nachází automatizovaný zrcadlový dalekohled o průměru 0,45 m. Je to druhý největší dalekohled v České republice určený pro popularizaci astronomie a pozorování pro veřejnost. **Přijďte se podívat! Těšíme se na Vaši návštěvu.**

Připravované přednášky a akce pro veřejnost

Pátek 26. září – Noc vědců. Každoročně pořádaný mezinárodní večer plný astronomie a pozorování pro veřejnost, do kterého je zapojena široká síť hvězdáren z celého světa. Začátek v 18 hodin před pardubickým zámekem, odkud bude zahájena krátká procházka po místech, kde působil baron Artur Kraus. Na hvězdárně pak program pokračuje od 20 hodin. V případě zataženého počasí je připraven náhradní program v podobě promítání filmu „Kometa století“.

Pátek 24. října – beseda a autogramiáda známého publicisty, novináře a popularizátora kosmonautiky Ing. Karla Pacnera. Průvodcem programu bude **Milan Halousek**, člen ASP a Kosmonautické sekce ČAS.

Začátek v 18:30, vstupné jednotné 30,-.

Pátek 28. listopadu – přednáška „Z naší expedice za ruským zatměním Slunce“.

Lektoři **Petr Horálek** a **Petr Komárek**, členové ASP, přednesou cestopisně astronomickou přednášku o jejich expedici za letošním úplným zatměním Slunce.

Začátek v 19 hodin, vstupné jednotné 20,-.

Novinkou pro návštěvníky naší hvězdárny je zahájení prodeje turistických známek, cena jedné známky je 25,-

ČESKÝ ROZHLAS PARDUBICE, ANEŽKY ČESKÉ 29, PARDUBICE

104,7 FM

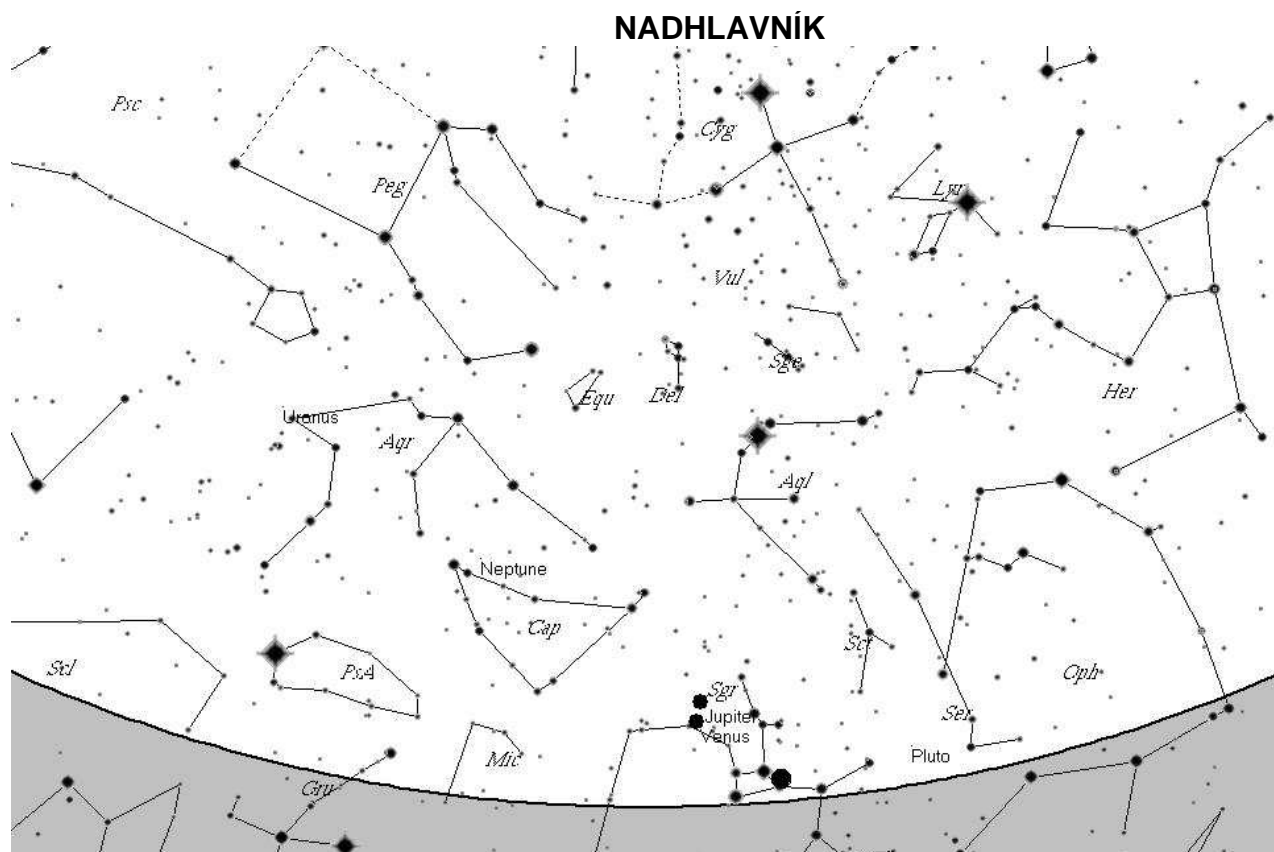
PARDUBICKÝ KRAJ

101,0 FM

PARDUBICKO

102,4 FM

SVITAVSKO

VÝCHOD <<

JIH

ZÁPAD

Situace na mapě odpovídá **30. listopadu 2008 v 17:30** středoevropského času; na jihozápadě můžeme spatřit letní souhvězdí, na jihu a jihovýchodě podzimní souhvězdí; na obloze ve Střelci (Sgr) je **Jupiter, Venuše a Měsíc**, **vyznačená linie ve spodní části mapy je obzor, oblast oblohy v šedé barvě je pod obzorem.**

HVĚZDÁRNA JE NA PODZIM OTEVŘENA:

ZÁŘÍ	PÁTEK	20:00 – 22:00
ŘÍJEN	STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK	19:00 – 21:00
LISTOPAD	STŘEDA, ČTVRTEK, PÁTEK	18:00 – 20:00

POZOROVÁNÍ POUZE ZA JASNÉHO POČASÍ, JINAK EXKURZE PO HVĚZDÁRNĚ.

VSTUPNÉ: DOSPĚLÍ 20 Kč, DĚTI (DO 15 LET) 10 Kč

Objednávky pro organizované kolektivy i jednotlivce mimo uvedený čas zasílejte vedoucímu pracovníkovi Hvězdárny barona Artura Krause, panu *Petru Komárkovi*.

e-mail: peetr.komarek@seznam.cz, telefon: 721 474 741, 466 310 563

Další informace naleznete na:
<http://astro.kamaradi.cz> nebo na <http://asp.wz.cz>